

نگاهی حقوقی به پولشویی

دکتر سعید جمشیدی فرد

حسابداری

به میز پرسش و پاسخ حسابرس خوش آمدید. با توجه به تسلط فنی و علمی شما به مباحث حقوقی و قانونی مرتبط با حسابداری، به خوانندگان نوید می‌دهیم که از این گفتگو انتظار مطالبی خواندنی و پرسود داشته باشند. با معرفی پولشویی آغاز کنیم. پولشویی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟ و برخورد قانون با آن چگونه است؟

جمشیدی فرد

قانون عموماً حسب نیاز جامعه و ضرورت‌های داخلی در قلمرو جغرافیایی یک کشور پس از طی مراحل قانونگذاری وضع می‌شود. در حالی که قانون مبارزه با پولشویی به موجب یک تعهد و توافقنامه بین‌المللی (کنوانسیون پالرمو)

فعالیت پولشویان ماهیت کسب و کار را دارد. مهمترین تمایز مبارزه با پولشویی در مقایسه با مبارزه با تروریسم در این ویژگی است به طوری که اشخاصی که به عملیات تروریستی می‌پردازند معمولاً اهداف سیاسی و ایدئولوژیک را دنبال می‌کنند. با توجه به ویژگیهای اشاره شده، پیچیدگی عملیات پولشویی و درگیر بودن تخصصها و مهارتهای مختلف، آن را جرم نخبگان می‌گویند. از این روست که به واسطه آثار مخرب این گروه از مجرمان بر محیطهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با اراده‌ای بین‌المللی، قانونگذاران کشورهای متعهد به تصویب قانون مبارزه با پولشویی شدند.

سازش

قانون مبارزه با پولشویی چه تفاوت‌های با سایر قوانین دارد؟

جمشیدی فرد

قانون مبارزه با پولشویی تفاوت‌هایی در استنباط و اولویت به‌کارگیری برخی از قواعد حقوقی در مقایسه با دیگر قوانین به‌وجود آورده است. در این ارتباط قواعد و مفاهیم ید، تسلیط، براءت، حفظ اسرار و حتی حریم خصوصی حایز توجه بیشتری است. این قانون به بعضی از قواعد حقوقی کمتر اهمیت می‌دهد یا آنها را نادیده می‌گیرد. برای مثال؛ اصل بر براءت است همان‌گونه که اصل ۳۷ قانون اساسی مقرر می‌دارد، و هیچ‌کس از نظر قانون مجرم شناخته نمی‌شود مگر این‌که جرم او در دادگاه صالح ثابت شود. درحالی که قانون مبارزه با پولشویی به این اصل تخصیص می‌دهد. اگرچه برخی از حقوقدانان این تعارض را از طریق اماره مجرمیت رفع می‌کنند لیکن چنین تخصیص یا تفسیری در سایر موارد معمول نیست. مفهوم قاعده ید این است که هرکسی مالی در اختیار و تصرف دارد فرض بر این است که مالک آن مال است، درحالی‌که قانون مزبور مقرر می‌دارد که صرف تصرف کافی نیست، بلکه باید اظهار به مالکیت آن هم کرد. به عبارت دیگر تصریح و ابراز به تملک هم باید وجود داشته باشد.

نکته حقوقی مهم دیگری وجود دارد که هرکس به دیگری اتهام بزند یا مدعی باشد باید دلیل و مدرک بیاورد، ولی در قانون مبارزه با پولشویی بار دلیل به‌عهده دارنده مال مشکوک است که حقانیت خود نسبت به مال را ثابت کند.

برای دولتهای متعهد لازم‌الاجرا شد.

ابعاد مجرمانه پولشویی به دو بخش تقسیم می‌شود؛ یکی جرم منشاء و دیگری عواید مالی حاصل از جرم منشاء که پولشویان می‌خواهند آن را به‌عنوان یک مال مشروع در محیط اقتصادی به‌کار گیرند؛ هدفی که به‌طور عمده انگیزه ارتکاب جرم است. با وجود آن‌که جرماهایی چون قاچاق موادمخدر، قاچاق و سرقت آثار فرهنگی، سرقت مالکیت‌های معنوی، قمار، قاچاق غیرمجاز اسلحه، قاچاق مواد رادیو اکتیو و هسته‌ای، تجارت انسان و خرید و فروش اعضای بدن و رشوه از مصادیق عمده جرم منشاء به‌شمار می‌روند و در عموم کشورها جرم به‌حساب می‌آیند لیکن از آن‌جا که ممکن است عواید حاصل از جرم منشاء در کشوری دیگر اصولاً جرم قلمداد نگردد، در غیاب جرم‌انگاری عواید حاصل از جرم منشاء در یک کشور، تعقیب دارنده این عواید نمی‌تواند به‌سهولت و قانونی صورت گیرد. از این روست که عملی که طبق قانون جرم شناسایی نشود و برای آن مجازات تعیین نشده باشد جرم به‌شمار نمی‌آید. لذا باید قانونی وضع می‌شد که منافع مادی حاصل از عملیات مجرمانه قبلی را نیز جرم تلقی کند.

آن‌چه در فرایند پولشویی برای مرتکبین به جرائم منشاء اهمیت دارد این است که رابطه جرم منشاء با عواید حاصله قطع شود، منشاء پول تغییر کند و شکل پول پنهان بماند و یا به‌طور مخفیانه به‌کالای با ارزش دیگری تبدیل گردد و سرانجام از پول کثیف محافظت مستمر به‌عمل آید. برعکس، تمام اشخاصی که در مبارزه با پولشویان فعالیت می‌کنند تلاش دارند تا رابطه بین جرم منشاء و عواید حاصله را کشف و اثبات کنند. کنوانسیون پالمو، جنایات سازمان‌یافته مثل پولشویی را واجد ویژگیهای گروهی، فراملی، دائمی بودن و کسب منافع مادی می‌داند. براین اساس، جنایت سازمان‌یافته «گروهی» است زیرا حداقل باید ۳ نفر به‌بالا در آن درگیر باشند. این عملیات «فراملی» است و با جابه‌جایی منافع از کشوری به کشور دیگر سعی در تطهیر عواید می‌شود. عملیات پولشویی به‌صورت موردی انجام نمی‌گیرد و فعالیت اعضا عموماً استمرار داشته و گروه مانند یک شرکت تجاری فعالیت «دائمی» دارد. سر آخر این‌که اعضای گروه نیز با «هدف کسب منفعت مادی و منابع مالی» دست به این عملیات می‌زنند. به عبارت دیگر

حسابداران در اولین سنگر مبارزه با پولشویی قرار دارند

شد. اکنون می‌توان عنوان کرد که صرفنظر از ابعاد سیاسی ناشی از روابط با برخی کشورها و سازمانهای بین‌المللی، موضوع پولشویی در محیط حقوقی و اقتصادی با قید تمایز در بخش عمومی و خصوصی شناخته شده و ضوابط مقرراتی به تفکیک محیط‌های در مجاورت پولشویی جاری و مسئولیتها روشن‌تر گردیده است؛ به‌ترتیبی که احکام جرم پولشویی در مورد مجرمین صادر و ضابطین قضایی و خصوصا کارشناسان رسمی در رشته حسابداری و حسابرسی در کشف و اثبات جرم پولشویی نقش با اهمیتی دارند.

موفقیت در مبارزه با پولشویی از طریق برقراری روابط متشکل، منسجم و به‌موقع بین کلیه اشخاص مرتبط حاصل می‌شود. این روابط توسط ارکان اجرایی شامل اشخاص مشمول، کسب‌وکارهای در مجاورت نظیر بانکها و موسسات مالی، اشخاص ناظر از جمله حسابداران و حسابرسان و مقام عالی‌نظارتی و اجرایی در شورای عالی و دسترسی طبقه‌بندی‌شده به سامانه‌های اطلاعاتی گردآوری اطلاعات مالی و احراز هویت اشخاص برقرار می‌گردد. وقفه در این روابط، یا قطع زنجیره ذکر شده امکان موفقیت را کاهش می‌دهد و برای مجرمین فرصت فراهم می‌کند.

سازمان

چه مشکلاتی بر سر راه تحقق اهداف قانونگذار برای مقابله با جنایات سازمان‌یافته مالی وجود دارد؟

جمشیدی‌فرد

جرائمی نظیر پولشویی و تامین مالی تروریسم واجد ویژگیهای فراملی، سیستمی و گروهی بودن است. جرم‌انگاری و شمولیت

بدیهی است در چنین حالتی ممکن است تعهد حفظ اسرار و رعایت حریم خصوصی نقض شود. برای این‌که امری جرم تلقی شود هم باید عمد و قصد مجرمانه در کار باشد و هم قانون آن را اعم از فعل یا ترک فعل جرم بشناسد و برای آن نیز مجازات تعیین کرده باشد. در نتیجه قانون مبارزه با پولشویی با وجود احتمال تعارضات حقوقی باید وضع می‌شد که عواید حاصل از جرم منشاء را نیز تحت تعقیب قرار دهد و برای آن هم مجازات پیش‌بینی کند. بنابراین باید برخی از قواعد حقوقی با در نظر گرفتن الزامات بین‌المللی، اولویت ایجاد امنیت در جامعه و برخورد شدید با مرتکبین جنایات سازمان‌یافته تجدیدنظر می‌شد.

سازمان

با توجه به تجربه یک‌دهه از اجرایی شدن مقررات مبارزه با پولشویی، ارزیابی شما از تحولات صورت گرفته در این حوزه چیست؟

جمشیدی‌فرد

به‌خاطر دارم که یکی از اولین کارهایی که در این حوزه انجام دادم ترجمه‌ای از مبارزه با پولشویی شامل اصلاحات پیشنهادی نسبت به ۴۰ توصیه موجود در اف ای تی اف (FATF) بود که در همین مجله وزین حسابرس در سال ۸۶ منتشر شد. در آن زمان هنوز به دلیل لزوم تصویب آیین‌نامه اجرایی و سپس دستورعملهای مربوط، قانون مبارزه با پولشویی تحت یک الزام بین‌المللی از بعد سیاسی و امنیتی مورد توجه بود و در سطوح اقتصادی و حقوقی شناخته شده نبود. اما در حرفه حسابداری و حسابرسی در پی تصویب دستورعملها چک‌لیست مربوط برای حسابرسی تدوین و به‌واسطه لزوم اظهارنظر توسط حسابرسان بندی ثابت را در گزارش حسابرسی به‌خود اختصاص داد و از این‌رو، موضوع پولشویی و مبارزه با آن با پیشقدمی حرفه در آموزش و توسعه ادبیات تخصصی شناخته‌تر شد.

با این حال، استفاده ابزاری و گزینشی از تعهدات بین‌المللی برای اعمال فشار از جمله از طریق تحریمهای غیرانسانی و ناعادلانه، استقرار فرایند منطقی ضوابط و پیشگیری از جرائم سازمان‌یافته را کند و مبهم ساخت که خود زمینه‌ای برای سواستفاده از شرایط و افزایش ریسک وقوع چنین جرائمی

از سوی دیگر عموماً این حسابداران هستند که در تکالیف مقرر و مقررات پایین‌دستی وظیفه نگهداری سوابق، تدوین معیارهای کنترلهای داخلی مربوط و آموزش را به‌عهده دارند. حال اگر وظایف مسئول مبارزه با پولشویی را بررسی کنیم می‌بینیم که برای انجام آنها باید زبان و فهم حسابداری داشت. این وظایف عبارتند از آموزش کارکنان شرکت، اطمینان از حسن اجرای رویه‌های کشف موارد مشکوک، نظارت بر استقرار سیستمهای کنترل داخلی، بررسی، ارزیابی و در صورت نیاز بازبینی فرایندهای شناسایی، و اطمینان از قابل اتکابودن این فرایندها، ارسال معاملات و عملیات مشکوک به واحد اطلاعات مالی، و پاسخگویی به استعلامات واحد اطلاعات مالی. به‌عبارت دیگر بار اصلی اجرای دستورعمل اجرایی در شرکتها به‌عهده حسابداران می‌باشد.

در سوی دیگر، از بعد ضوابط حرفه‌ای نقش حسابرسان مستقل از برنامه‌ریزی کار حسابرسی و تعیین این‌که شرکت مورد حسابرسی تا چه حد در مجاورت پولشویی و هر یک از مراحل آن قرار دارد حائز اهمیت است. مبادلات بین‌المللی و نقل و انتقالات وجوه در مناطق آزاد، در مقایسه با معاملات داخلی توجه بیشتری را می‌طلبد. با توجه به گستردگی و سیستمی بودن عملیات پولشویی، تمرکز بر ارزیابی سیستم کنترلهای داخلی و در بانکها وجود سیستم اعتبارسنجی و ارزیابی مشتریان امری ضروری است. نظر به مسئولیت مهمی که به حسابرسان واگذار شده دستورعمل اجرایی مبارزه با پولشویی توسط حسابرسان از جمله الزام طرح رعایت شدن یا نشدن مقررات مبارزه با پولشویی در گزارش حسابرسی به‌تصویب و چک‌لیستهای اختصاصی برای انجام وظیفه محوله تدوین و لازم‌الاجرا شده و با توجه به اصلاحات صورت گرفته در قانون و مقررات مربوط در دست تجدیدنظر و تکمیل است.

همچنین مقررات به حسابرسی داخلی نیز نگاه ویژه‌ای دارد. لزوم همکاری حسابرسان داخلی با حسابرسان مستقل و نقش محوری حسابرسان داخلی در نظارت بر کنترلهای داخلی از جنبه‌های دیگر حضور حرفه است.

چنانچه به‌اختصار اشاره شد تقریباً تمام تخصصهای حرفه حسابداری در مواجهه با پولشویان نقش دارند. حسابداران در حوزه مالی شامل مدیران مالی، روسای حسابداری و حسابداران

کلیه جرمها در تمام قلمروهای سیاسی به‌طور یکسان شناسایی نمی‌شود. برخی از جرمها در کشوری دیگر یا ممکن است جرم نباشد و یا به‌واسطه اختلافات بین‌المللی از نظر سیاسی با نیت مشترکی تعریف نشوند. مثلاً تحریمهای غیرانسانی که با اهداف جرایم سازمان‌یافته می‌تواند در تعارض باشد، مبارزه با اهداف عالی قانونی را به ابزاری سیاسی مبدل می‌کند. بدیهی است در چنین شرایطی سطح شفافیت اطلاعاتی و مبارزه محدودتر شده و خود مانعی در اراده عملی برای مبارزه با جرم خواهد شد. اما در محیط داخلی نیز شکاف انتظارات به‌چشم می‌خورد. برای مثال از اشخاص ناظر مانند حسابرسان، کارشناسان رسمی، و وکلا بدون توجه به وظایف اختصاصی خود انتظار کشف جرم و اعلام به مقامات ذیربط را دارند در حالی‌که به امکانات و تواناییها و دسترسی آنان به سامانه‌های اطلاعاتی توجه نمی‌شود. علاوه بر این نقص جبران‌ناپذیری که بعضاً زمان‌بر است به‌نحو مناسب و مستقل صورت نمی‌گیرد. به‌عنوان مثال در خصوص رسیدگیهای مالیاتی، در غیاب دسترسی حسابرسان به سامانه‌های اطلاعاتی مالیاتی و گمرکی اشخاص و یا استعمال حسابهای بانکی و بهره‌گیری از ضابطین قضایی چگونه می‌توان انتظار داشت که حسابرسان به‌مانند مقامات دولتی و قضایی بتوانند در کشف کلیه تقلبهای مالیاتی موفق باشند. بنابراین برقراری تناسب اختیارات و مسئولیتها بخشی از مفاهمه است که به کاهش شکاف انتظارات منجر خواهد شد.

سازمان

درباره نقش حرفه حسابداری در اجرایی‌کردن قانون مبارزه با پولشویی بیشتر توضیح دهید.

جمشیدی‌فرد

صرفنظر از مخاطراتی که به‌سبب مسئولیتهای مقرراتی به حسابداران واگذار شده و نامتناسب بودن آن با وظایف اصلی و حرفه‌ای در این مجال، آن‌طور که قانون اشخاص ناظر را معرفی کرده، حسابداران در اولین سنگر مبارزه با پولشویی قرار دارند و حسابرسان و بازرسان قانونی نیز در جریان انجام وظایف خود به‌تبع مسئولیت حسابرسی و قانون تجارتی ممکن است در مواجهه با معاملات و عملیات مشکوک قرار گرفته، در کشف فعالیتهای مجرمانه پولشویان موثر واقع شوند و در گزارشگری به مراجع ذیربط نقش داشته باشند.

**تشکیل انجمن حسابداران
و بازرسان قضایی می تواند
شکاف دانشی و تشکیلاتی
مقابله با جرمهای مالی را
پوشش دهد**

جمشیدی فرد

چنانچه توضیح دادم نقش حرفه حسابداری در مبارزه با پولشویی برجسته است و اغلب حوزه‌های تخصصی حسابداری با آن سروکار دارند. از آنجاکه مرزهای دانش به‌طور دقیق قابل تفکیک نمی‌باشد، هم‌پوشانی زیادی در حوزه‌های مختلف در این بین وجود دارد و از طرفی انجمنهای حرفه‌ای حسابداری نیز اعضای مشترکی دارند و در مشاغل و مسئولیتهای متعددی در داخل حرفه جابه‌جا می‌شوند. نزدیک‌تر شدن انجمنها و تشکلهای حرفه‌ای برای تامین نیازهای تخصصی اعضا، پوشش خلاهای نظارتی و فعالیتهای موازی و تکراری بر اساس برنامه‌های کوتاه، میان و بلندمدت ضروری است. آنچه مسلم است از نگاه اشخاص خارج از حرفه، تمام این تشکلهای و اعضای آنها در حول محور حسابداری و هویت حسابدار شناسایی می‌شوند. به‌ویژه این‌که انجمنهای حرفه‌ای به‌طور رسمی هم از نظر قانون مبارزه با پولشویی و هم قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مورد توجه مقررات‌گذاران هستند. پس بر ماست که اعتبار و نقش سازنده خود را به‌طور فردی و جمعی در مقابله با فساد و پولشویی به‌طور مشترک به‌رخ بکشیم، در مقابل مخاطرات و انتظارات نابه‌جا از حرفه دفاع کرده و قدرت چانه‌زنی خود را برای تامین خواسته‌های

جزء، حسابرسان مستقل، حسابرسان داخلی، حسابدارانی که خدماتی در زمینه تدوین نظام کنترلهای داخلی و پیاده‌سازی آن ارائه می‌کنند و همچنین حسابداران مدیریت در بخشهایی از نظام کنترل داخلی، گزارشگری مسئولیتهای اجتماعی و پاسخگویی، تعیین سطح فعالیت مورد انتظار ارباب رجوع و قیمت‌گذاری انتقالی که از جمله بسترهای وقوع جرمهای مالیاتی تلقی می‌شود در میدان مبارزه با پولشویی حضور دارند.

سازمان

آیا تشکلهای حرفه‌ای حسابداری نیز در مبارزه با پولشویی سهم دارند؟

جمشیدی فرد

باتوجه به مسئولیتهای واگذاری به حسابداران به‌طور اعم و تخصصهای ویژه حسابداری، هر یک از انجمنها و تشکلهای حرفه‌ای می‌بایست در چند حوزه ایفای نقش کنند. اول این‌که ادبیات و مقررات مبارزه با پولشویی باید در تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی قرار گرفته و در احراز صلاحیت اعضا مورد توجه قرار گیرد. نکته دیگر نظارت حرفه‌ای است که بسته به حوزه حضور انجمنها باید توجه داشت که هرگونه تخلف از سوی اعضا به کلیه جامعه حرفه‌ای می‌تواند تسری یابد. بنابراین، آموزش و نظارت حرفه‌ای باید مستمر، برقرار و تکرارشونده باشد. تدوین و نشر اصول و ضوابط حرفه‌ای از مهمترین وظایف تشکلهای حرفه‌ای است که از این طریق ضمن پوشش خلاهای دانشی و تامین نیازهای مهارتی، از اعضای خود در مقابل برداشتهای غیرحرفه‌ای مقامات مقررات‌گذار و نظارتی عالی حمایت کنند. این نکته بسیار مهم است زیرا در نبود این حمایت، اعضا با قضاوتها و برداشت شخصی خود در اجرای تکلیف در مقابل برداشتهای دیگران از جمله شورای عالی مبارزه با پولشویی، سازمان بورس و اوراق بهادار و امثالهم توانایی تعامل هم‌سطح و پاسخگویی مناسب را نخواهند داشت.

سازمان

آیا وظیفه مبارزه با پولشویی به تشکل حرفه‌ای خاصی واگذار شده است یا همه حسابداران و تشکلهای حرفه‌ای حسابداری مسئولیت و وظیفه مبارزه با پولشویی را به‌عهده دارند؟

امنیت را به خطر می‌اندازد. نکته این است که جرمی واقع شده و به همین دلیل مبلغ و ارزش آن در انصراف از پیگیری تعیین کننده نیست. با این حال در رعایت اهداف مبارزه با پولشویی به طور معمول مقیاسها و آستانه‌هایی در نظر گرفته می‌شود. برای مثال در قانون مبارزه با پولشویی امریکا کسی که قصد جابه‌جایی بیش از ده‌هزار دلار را دارد باید مراتب را گزارش و به مشرووعیت آن تصریح کند و حسب نیاز جابگو باشد. در تعیین آستانه مالیات بر ارزش افزوده نیز به اهداف مبارزه با پولشویی توجه می‌شود. در این خصوص از کنترل مبالغ کمتر از آستانه تعیین شده صرف نظر می‌شود زیرا هم هزینه‌بر است و هم مخاطرات جرائم منشاء به‌قدری زیاد است که پولشویان برای کسب عواید ناچیز خود را به خطر نمی‌اندازند.

از نکات دیگر در بررسی موارد مشکوک، اولویت‌بندی شواهد حسابرسی و روشهای رسیدگی و به‌زبان حقوق مدنی، کاربرد ادله اثبات دعوی شامل اقرار، اسناد، امارات، شهادت و سوگند است. اصولاً اقرار، شهادت و سوگند اشخاصی که به عملیات پولشویی می‌پردازند قابل اتکا نیست. زیرا کسانی که به عملیات مجرمانه‌ای چون قاچاق و جنایت پرداخته‌اند ابایی از ارتکاب جرم و تخلفات ضعیف‌تر و تهدید دیگران ندارند. بنابراین به‌جای اتکا به دلایل انسانی باید به اسناد و مدارک مثبت، فنون ویژه تحقیق و شیوه‌های خاص کارشناسی توجه بیشتری کرد. برای مثال در موارد مشکوک تاییدیه گرفته‌شده از اشخاص یا مدیران که در حکم اقرار است در مقایسه با جریان عادی حسابرسی با تردید بسیار باید به آن توجه کرد.

نکته دیگر این‌که عملیات پولشویی با توسعه و رشد فناوری و فناوری اطلاعات رابطه مستقیم دارد. زمینه تجارت الکترونیک و مبادلات اینترنتی فضای مناسبی برای پولشویان فراهم کرده است. لذا افزایش مهارت در این زمینه‌ها اجتناب‌ناپذیر است.

سازمان

حسابداران نقش سازنده‌ای در حفظ منافع عمومی و مبارزه با فساد و پولشویی دارند. امیدواریم این نقش

توسعه روزافزون پیدا کند.

حمایتی حرفه‌ای، شغلی و قانونی بالا ببریم.

با این حال، با توجه به اهمیت و حساسیت مبارزه با پولشویی خصوصاً در فرایند آموزش، پیشگیری، بررسی، کشف و اثبات و همچنین تفاوت‌هایی که در ارتباط با حسابرسی از جهات شواهد و روشهای رسیدگی، دسترسی به اطلاعات و مستندات و ارجاع‌کنندگان کار وجود دارد، تاسیس و راه‌اندازی انجمن حسابداران و بازرسان قضایی می‌تواند شکاف دانشی و تشکیلاتی در مقابله با جرائم مالی را پوشش دهد.

سازمان

حسابرسان در تعامل با صاحبکاران خود و در فرایند حسابرسی چه نکاتی را باید در نظر داشته باشند؟

جمشیدی فرد

با توجه به تکالیف مقرر یادشده، در برنامه‌ریزی کار حسابرسی تعیین این‌که شرکت مورد حسابرسی در مجاورت کدام یک از مراحل پولشویی است، اهمیت دارد. برای مثال اگر شرکت موردنظر به‌فعالیت معاملات املاک و مسکن تصدی دارد ممکن است در مرحله لایه‌چینی باشد. نکته دیگر این‌که باید ارزیابی شود کسب‌وکار هر واحد در کدام یک از سطوح پولشویی قرار می‌گیرد؛ سطوح بین‌المللی، ملی، صنعت، بنگاه و حتی عملیات، مواردی است که متناسب با وضعیت واحد مورد رسیدگی، برنامه رسیدگی متناسبی را لازم دارد. به‌عنوان مثال حساسیت حسابرسی از نظر پولشویی در یک موسسه مالی و اعتباری و یا یک شرکت سرمایه‌گذاری در مقایسه با یک شرکت تولیدی بیشتر است. مبادلات بین‌المللی و نقل‌وانتقالات وجوه در مناطق آزاد که برخی از آنها پناهگاه مالیاتی خوانده می‌شوند، در مقایسه با معاملات داخلی توجه بیشتری را نیازمند است. بنابراین با توجه به گستردگی و سیستمی بودن عملیات پولشویی، ارزیابی سیستم کنترل‌های داخلی و در بانکها وجود سیستم اعتبارسنجی و ارزیابی مشتریان امری ضروری است که باید مورد توجه حسابرسان باشد.

مفهوم اهمیت در عملیات مجرمانه به‌ترتیبی که حسابرسان به‌منظور ارزیابی طرح مطلبی در گزارش خود توجه می‌کنند نقش اساسی ندارد زیرا از خصوصیات جرم آن است که به‌غیر از حقوق فرد، حقوق جامعه شامل